

Editoriál

Historické knižnice tvoria neoddeliteľnú a základnú súčasť kultúrneho dedičstva na Slovensku a ich výskumom výraznou mierou prispievame k znalostiam a poznaniu o intelektuálnej, kultúrnej, spoločenskej a výchovno-vzdelávacej úrovni Slovenska a Slovákov a ich vklade do európskeho kultúrneho dedičstva. Aj výsledky projektu *Výskum katalógov historických knižníc ako fenoménu kultúrneho dedičstva Slovenska a Slovákov*, ktorý bol zameraný na primárnu heuristiku a základný výskum v oblasti získavania informácií a pramenných dokumentov katalógov historických knižníc na Slovensku od 12. storočia do roku 1918, sú toho dôkazom.

Projekt významným spôsobom zabezpečil zachovanie, interpretáciu a poukázanie na možnosti využívania písomného kultúrneho dedičstva zhromaždeného v pamäťových inštitúciách na Slovensku a vytvoril archív najdôležitejších informačných a dokumentových hodnôt k dejinám knižníc na Slovensku. Na základe pramenného výskumu sa podarilo zdokumentovať 4574 knižníc (resp. informácií o ich katalógoch), ktoré pôsobili na území Slovenska od začiatku 12. storočia do roku 1918, z toho 2376 s potvrdením existencie katalógu historickej knižnice, ktoré aj počas ďalších výskumov i interaktívnej spolupráce s odborníkmi i laikmi bude sprostredkované cez otvorenú informačnú databázu verejne dostupnú v internetovom priestore. Medzi najvýznamnejšie výsledky výskumu v rámci projektu je objavenie a následné využitie rukopisu k dejinám knižníc pracovne nazývaného Katalógy historických knižníc, databáza Katalógy historických knižníc, bibliografia k dejinám knižníc na Slovensku, vedecká kolektívna monografia Historické knižnice na Slovensku do roku 1918, odborné a vedecké štúdie k dejinám knižníc na Slovensku, podnietenie výskumu a rekonštrukcií historických knižníc.

V aktuálnom čísle nášho časopisu predstavíme niekoľko parciálnych výsledkov projektu, a to sériu dokumentov, ktoré sa venujú jednému z momentov knihovníckej činnosti, a to zabezpečeniu výpožičiek a prevádzky knižníc. Väčšia časť týchto knižničných pravidiel či poriadkov pochádza z dokumentov z prelomu 19.-20. storočia a predstavujeme Vám ich podľa jednotlivých typov knižníc. Tieto knižničné poriadky boli súčasťou katalógov historických knižníc, o ktorých sme získali údaje v rámci nášho výskumu. Pri prekladoch sme sa snažili zachovať dobový jazyk dokumentu z dôvodu autenticity. Takisto Vám chceme predstaviť významný výskum knižnice spolku slovenských žien Živena, ktorý bol vysoko hodnotený predsedkyňou spolku Živena, bývalou poslankyňou NR SR a súčasnou predsedkyňou mimovládnej organizácie Via cultura p. Magdou Vášáryovou, kde na základe nášho výskumu sa začalo s rekonštrukciou a úpravou priestorov pre túto knižnicu.

Prezentované výsledky nepokladáme za uzavretú kapitolu, ale v rámci vedecko-výskumnej činnosti na Fakulte humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline budeme naďalej pracovať na ich dopĺňaní a následnej syntetizujúcej práci zo získaných výsledkov. V tomto roku pripravíme odbornú prácu prezentujúcu prepisy vzácnych katalógov cirkevných, školských, osobných knižníc pod názvom Pramenné dokumenty k dejinám knižníc na Slovensku, kde predpokladáme vznik edície, ktorá by publikovala výnimočné dokumenty k dejinám kultúrneho dedičstva na Slovensku. (redakcia)